

СИСТЕМНО-СТРУКТУРНІ СКЛАДОВІ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ЕКОЛОГІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

SYSTEMATICAL, STRUCTURAL PARTS OF INDEFINITE OF THE INFORMATICAL SECURING OF THE
SOCIETY'S ECOLOGIZATION

Рибалов О.О., доцент, СумДУ, Суми
Rybalov A. A., associate professor, SumSU, Sumy

Відмінністю сучасного соціально-економічного розвитку є посилена увага до процесу екологізації суспільства. Рівень антропогенного навантаження на довкілля виступає одним із індикаторів цього процесу. Екологізація суспільства є однією із злободенних проблем. В сфері природокористування система управління замкнута на об'єкт управління – екологічний простір. Рівень технонавантаження на екопростір є одним із індикаторів. Еконавантаження розглядається як ступінь впливу зовнішніх факторів на простір та окремі екосистеми і елементи. Під екологічним простором розуміють територіально цілісний із операційно-фіксованими просторово-часовими межами регіон із організацією цілеспрямованого екологічного управління, контролю і розвитку. Управління немислиме без інформаційного забезпечення. В екології – це глобальна системи моніторинга. Екологічна інформація є її продуктом. Моніторинг як оперативна служба слідування за станом екопростору і його змінами є складовою інформзабезпечення управління екобезпекою. Системний підхід визначає створення єдиної централізованої інформсистеми як складової інфраструктури управління. Управління в певному сенсі є процес сприйняття, переробки і транспортування інформації. Удосконалення інформзабезпечення - шлях підвищення ефективності природоохоронної діяльності у визначенні орієнтирів і траєкторії соціально-економічного розвитку. Свідомість залежить від осмислення сьогодення.

Поняття невизначеності екоінформації пов'язане із безпекою та економічними збитками. Віддаючи перевагу дослідженню наслідків її впливу на результативність управління, не слід залишати поза увагою питання аналізу і оцінки її системно-структурні складові чинники невизначеності.

Структурна схема моніторинга зведена до організації служб спостереження, контролю, аналізу і прогнозу стану екопростору. Ієрархічна багаторівневість та багатоаспектність напрямків її функціонування потребують обгрунтованого застосування відповідних методів аналізу її інформаційного продукту. Нагальна необхідність дослідження цього питання.

Проведений нами аналіз дозволив зробити деякі висновки щодо системно-структурних складових фактора невизначеності інформаційного продукту моніторинга. Концептуальні основи дослідження зводились до класифікації чинників невизначеності, принципів і етапів їх проявлення, методів оцінки і управління ними. Визначення напрямків, підходів і методів зводився до виміру ступеня невизначеності при використанні інформаційного продукту. Критерієм виступали вимоги екологічної безпеки, стандарти якості екопростору і екооб'єктів, допустимі рівні навантаження, межі і пороги екоситуації.

Моніторинг є інформаційною системою, службою збору і переробки даних, що мають первинну інформативність при першому знайомстві з ними, та вторинної інформації, одержаної шляхом обробки і переробки даних. Ця інформація існує у двох станах – масивів та потоків між джерелом і приймачем інформації. Достовірність, точність, оперативність, доступність, повнота інформації як продукту є показником ефективності роботи системи. Для підвищення цього показника необхідно на всіх стадіях і етапах служби моніторинга використовувати науково обгрунтовані методи вимірювання та оцінки інформаційного продукту з урахуванням фактора ризику.

Інформатизація суспільства є організований соціально-економічний та науково-технічний процес створення умов для споживання і використання інформаційного ресурсу. Це закріплено законодавчо. Служба інформаційного забезпечення є самостійною функціональною складовою системи управління. Вона є посередник, зв'язуюча ланка між постачальником і споживачем інформпродукту, в рамках якого забезпечується методологічна і організаційна єдність інформсистем усіх рівнів. Це господарський комплекс на госпрозрахунку з підрозділами функціонального забезпечення щодо збору даних, їх переробки та підготовки і передачі інформаційного продукту користувачам. Він виступає у ролі засоба встановлення пріоритетів і оцінок екоуправління.

Для динамічних типів чинників невизначеності характерними є потенційні збитки і втрати суспільства від непередбачуваних змін стану екопростору. Статичний тип чинників невизначеності призводить до реальних кількісних і якісних втрат суспільства від погіршення якості довкілля. Відповідно кількісний аналіз нами зводився до визначення його розмірів, а якісний – до оцінки складових фактора невизначеності на окремих його етапах і рівнях та встановлення потенційної області його прояву. Кількісний аналіз чисельно визначає розмір окремих чинників на базі ймовірності результатів їх дії та можливих наслідків. Методологічні основи класифікації чинників невизначеності визначені вимогами екобезпеки. Проте апарат виявлення і оцінювання фактора невизначеності щодо функціонування окремих служб моніторингу на різних ієрархічних рівнях та методи їх оцінки далекі від досконалості. Аналіз є відносно самостійною областю дослідження. Його напрямки пов'язані із предметом аналізу – екологічним простором, його станом, рівнем і змінами еконавантаження, а також джерел еконавантаження, причинами і факторами впливу, ступенем невизначеності та сприйняттям цього фактора суспільством. Ці параметри в першому наближенні відображають причинно-наслідкові зв'язки, події, еволюційні підходи до аналізу невизначеності.

Первинною ланкою моніторингу є служба спостереження. На цьому етапі дослідження нами виконаний аналіз системно-структурних складових невизначеності кінцевого інформаційного продукту цієї служби. Аналогічною аналізувався інформпродукт інших служб. Результати дозволяють зробити висновки щодо внутрішніх і зовнішніх факторів впливу і основних тенденцій формування складових невизначеності в інформаційному продукті.